

ARBEJDSMILJØREGNSKAB 2018 FORSVARSMINISTERIETS KONCERN

INDHOLD

1. INDLEDNING.....	3
2. RESUME	4
3. ARBEJDSMILJØSTRATEGI.....	5
4. ARBEJDSULYKKER	6
5. FYSISK OG PSYKISK ARBEJDSMILJØ	13
6. PÅBUD FRA ARBEJDSTILSYNET.....	18
7. SYGEFRAVÆR.....	19
 Bilag 1: Forkortelser i arbejdsmiljøregnskabet.....	 24

1. INDLEDNING

Forsvarsministeriets arbejdsmiljøregnskab beskriver udviklingen i arbejdsmiljøet ved myndighederne i 2018. Det er hovedsageligt ulykkes- og sygefraværsområdet, der er belyst, da der i 2018 ikke har været gennemført arbejdspladsvurdering og medarbejdertilfredshedsmåling.

Der kan konstateres en positiv udvikling siden 2017. Antallet af arbejdsulykker er faldet en smule. Det samme er det gennemsnitlige antal sygefraværsdage, hvilket placerer Forsvarsministeriets koncern under det statslige gennemsnit.

Arbejdsmiljøregnskabet danner grundlag, dels for drøftelse og iværksættelse af initiativer på koncernniveau, dels for at styrelserne og deres arbejdsmiljøorganisationer kan nedbryde regnskabs data til brug for lokale analyser og initiativer.

Regnskabet tager afsæt i koncernmålsætningerne og de prioriterede områder i Forsvarsministeriets arbejdsmiljøstrategi 2014 – 2020.

2. RESUME

Antallet af arbejdsulykker falder

For andet år i træk blev der på Forsvarsministeriets område i 2018 registreret et mindre fald i arbejdsulykker. I 2016 blev der således registreret 1.960 ulykker, i 2017 faldt tallet til 1.836 ulykker, og i 2018 faldt tallet yderligere til 1.786 ulykker.

For arbejdsulykker, der har medført fravær, er der tale om et fald på 24 % siden 2014, som udgør grundlinjen i Forsvarsministeriets arbejdsmiljøstrategi for måling af udviklingen på de prioriterede områder. Målsætningen for 2020 er et fald på 25 %.

De områder, hvor der sker flest ulykker, er fortsat i forbindelse med arbejde under øvelse og uddannelse samt fysisk træning generelt, ligesom antallet af ulykker også er højt om bord på skibene.

Der er i 2018 registreret 485 ulykker hos værnepligtige, hvilket svarer til 27 % af det samlede antal ulykker. Der har været et fald på 5 % i ulykkerne hos de værnepligtige i perioden 2017 til 2018. Værnepligtige har mere end en dobbelt så høj ulykkesincidens for ulykker med fravær sammenlignet med resten af Forsvarsministeriet.

Det gennemsnitlige sygefravær falder igen i 2018

Der blev i 2018 registreret 195.165 sygefraværsdage på Forsvarsministeriets område med et gennemsnitligt antal sygefraværsdage pr. medarbejder på 7,7 dage. Der er tale om et fald på 4 % fra 2017 til 2018, hvor det samlede antal dage var 203.582 dage, og det gennemsnitlige antal sygefraværsdage var 8,2. Dermed ligger koncernen lige under det statslige gennemsnit på 8,1 dag.

Lønomkostningerne til sygefravær er uændret

Lønomkostningerne til Forsvarsministeriets samlede sygefravær løb i 2018 op i ca. 290 mio. kr. Heraf vurderes ca. 1/3 som udgangspunkt at kunne relateres til arbejdsmiljøet jævnfør beregningsmodel fra det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. Lønomkostningerne er på niveau med omkostningerne i 2017.

3. ARBEJDSMILJØSTRATEGI

Forsvarsministeriets arbejdsmiljøstrategi sætter pejlemærkerne for arbejdsmiljøindsatsen på ministerområdet frem til 2020. Arbejdsmiljøstrategien afspejler de nationale målsætninger for udviklingen i arbejdsmiljøet.

Arbejdsmiljøregnskabet har særligt fokus på arbejdsmiljøstrategiens koncernmålsætninger og strategiens fire prioriterede områder: Arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, termisk indeklime samt muskel- og skeletbesvær.

2014 udgør grundlinjen for opgørelse af udviklingen på koncernmålsætningerne i strategien. Udviklingen opgøres bl.a. på baggrund af resultaterne af arbejdspladsvurderingen (APV), som gennemføres hvert andet år. APV'en blev senest gennemført i 2017 og næste gang i 2019. Det betyder, at dette regnskab ikke indeholder koncernfælles data fra 2018, for så vidt angår det psykiske arbejdsmiljø, termisk indeklime samt muskel- og skeletbesvær. Derimod er tallene for arbejdsulykkerne i 2018 medtaget, idet disse tal opgøres årligt.

Tabel 1 viser status for de fire prioriterede områder. 2017 udgør midtvejsmålingen i arbejdsmiljøstrategien for udviklingen på de prioriterede områder.

Tabel 1: Arbejdsmiljøstrategiens koncernmålsætninger og indsatsområder

Indsatsområder	Resultater					Udvik- ling	Koncern- målsætninger	
	2014	2015	2016	2017	2018		2017	2020
						2014 - 2017		
Reduktion af antallet af arbejds- ulykker med fravær	813	999	927	705	619	13 % (24 %)*	10 %	25 %
Udvikling i scoren vedr. oplevel- sen af negative faktorer i det psykiske arbejdsmiljø	31,6	-	-	32,2		2 %	8 %	20 %
Udvikling i scoren vedr. oplevel- sen af positive faktorer i det psykiske arbejdsmiljø	42,9	-	-	44,4		4 %	7 %	15 %
Reduktion af andelen der oplever problemer med muskel-/ skelet- besvær		-	-				8 %	20 %
- tungt arbejde ¹	14,4	-	-	14,8		-3 %	8 %	20 %
- ensidigt belastende arbejde	4,1	-	-	4,3		-5 %	8 %	20 %
- arbejdsstillinger generelt	6,8	-	-	7,4		-8 %	8 %	20 %
- andre ergonomiske forhold	2,8	-	-	2,9		-4 %	8 %	20 %
Reduktion af andelen der oplever problemer med termisk indeklime	30,5	-	-	29,1		5 %	7 %	15 %

* Antallet af arbejdsulykker med fravær er samlet set faldet med 24 % i perioden 2014 - 2018. Koncernmålsætningen for 2020 er reduktion på 25 %. Se endvidere tabel 3, hvor udviklingen i antallet af ulykker samt koncernmålsætningerne er illustreret.

¹ Spørgsmål om tungt arbejde stilles kun til medarbejdere, der forventes at have denne type arbejdsmiljøproblemer

4. ARBEJDSULYKKER

Arbejdsulykker behandles særskilt i arbejdsmiljøregnskabet grundet områdets størrelse og kompleksitet.

4.1 Arbejdsulykker total

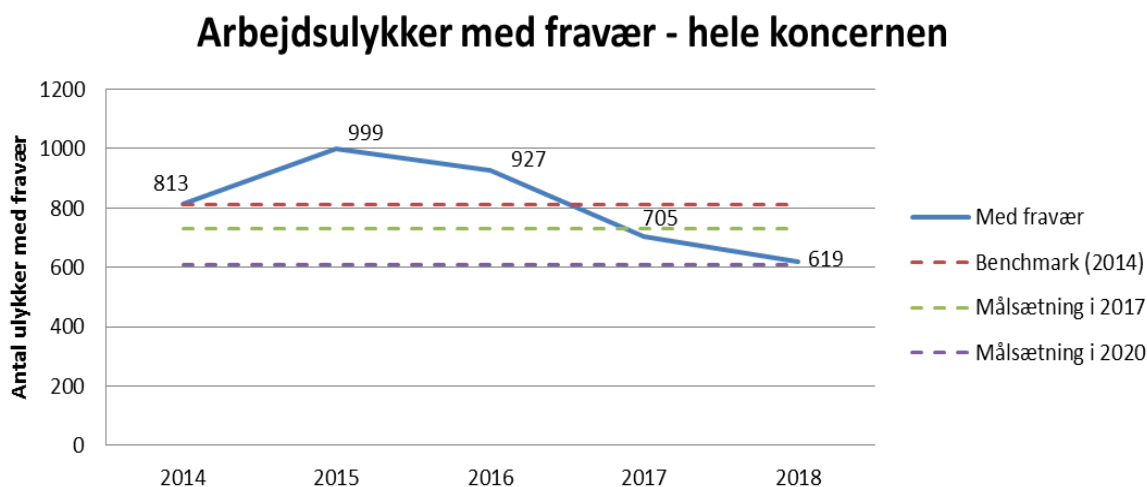
Der er i 2018 registreret i alt 1.786 arbejdsulykker på Forsvarsministeriets område². Det omfatter alle typer af arbejdsulykker inkl. ulykker sket i udlandet, ved egentlig militærtjeneste, værnepligtige og frivillige³. Faldet i arbejdsulykker skyldes, at antallet af ulykker med fravær er faldet, hvorimod antallet af ulykker der er registreret uden fravær er steget. At sidstnævnte er steget kan hænge sammen med en forbedret registrering af ulykker.

Tabel 2: Oversigt over udviklingen i antallet af ulykker med fravær fra 2014 – 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Ulykker uden fravær	993	896	1.033	1.131	1.167
Ulykker med fravær	813	999	927	705	619
I alt	1.806	1.895	1.960	1.836	1.786

Ud af de 1.786 arbejdsulykker blev der registreret 485 ulykker hos værnepligtige samt 72 ulykker hos frivillige.

Tabel 3: Udviklingen i arbejdsulykker med fravær fra 2014 – 2018 sammenlignet med koncernmålsætningerne

4.2 Arbejdsulykker i styrelser og myndigheder

I tabel 4 er ulykkerne opgjort på alle styrelser og myndigheder. Tallene omfatter også ulykker for værnepligtige og frivillige.

Af tabellen fremgår det, at 54 % af det samlede antal ulykker sker i Hæren, mens 9 % sker i både Søværnet og Flyvevåbnet, samt 11 % sker i Beredskabsstyrelsen.

² Kilde: Forsvarsministeriets arbejdsmiljødatabase. Tallene for 2018 er opgjort pr. 21-03-2019.

³ Der kan være mindre forskydninger i tallene for de enkelte år som følge af efterregistreringer, som ikke indgår i regnskabet.

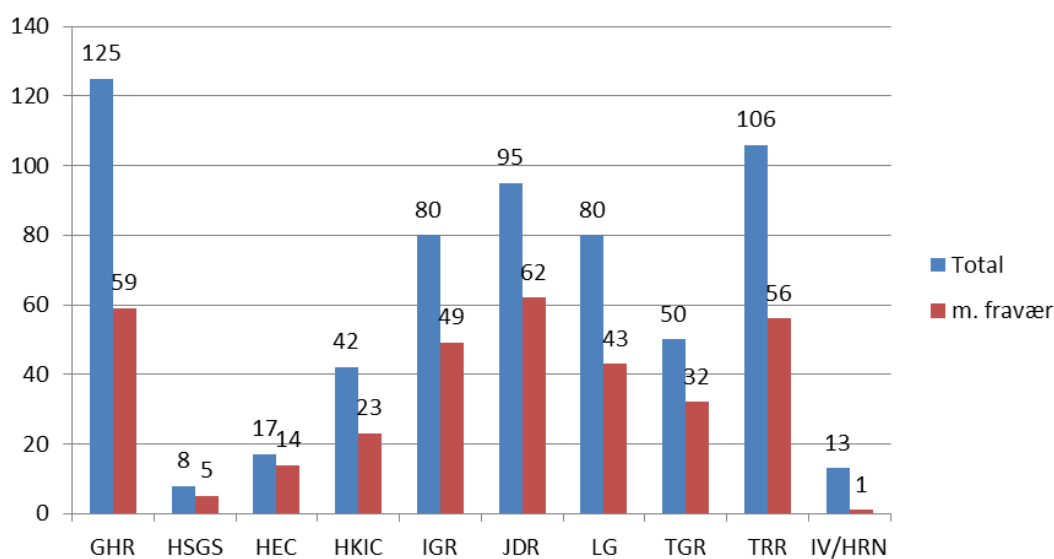
Tabel 4: Arbejdsulykker fordelt på styrelser og myndigheder med og uden fravær i 2017 og 2018

	Ulykker 2017			Ulykker 2018			I procent 2018
	Med fravær	Uden fravær	I alt	Med fravær	Uden fravær	I alt	
FMN	1	1	2	1	3	4	0,22
FKO/VFK	5	4	9	1	2	3	0,17
HRN	427	594	1.021	388	568	956	53,5
SVN	63	80	143	52	106	158	8,85
FLV	57	129	186	43	123	166	9,29
BRS	31	159	190	27	171	198	11,1
FH	19	27	46	20	27	47	2,63
HJV	51	57	108	33	53	86	4,82
SOKOM	9	23	32	10	30	40	2,24
FAK	7	17	24	15	34	49	2,74
AKO/AEH	3	6	9	7	7	14	0,78
FMI	14	14	28	11	12	23	1,29
FPS	6	9	15	5	6	11	0,62
FES	5	8	13	4	9	13	0,73
FRS	0	0	0	0	2	2	0,11
FSK	2	3	5	0	3	3	0,17
FE	2	0	2	2	8	10	0,56
Udlandet	3	0	3	0	2	2	0,11
I alt	705	1.131	1.836	619	1.167	1.786	100 %

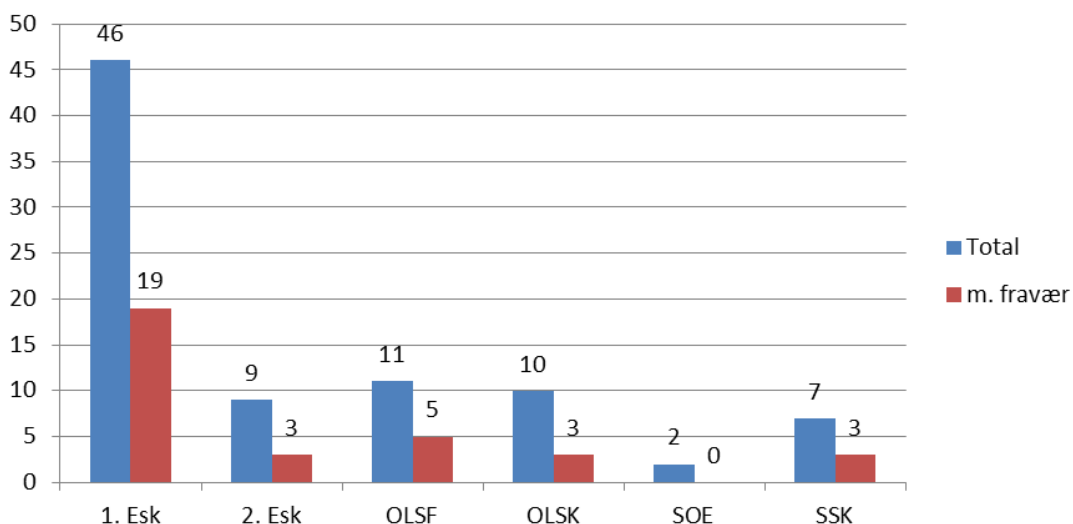
I tabel 5, 6 og 7 er ulykkestallene for 2018 i henholdsvis Hæren, Søværnet og Flyvevåbnet brudt ned på tjenestesteder.

I Hæren er det Gardehusarregimentet og Trænregimentet, som har registeret flest arbejdsulykker, hvilket også delvist skal ses i relation til antallet af værnepligtige i regimenterne.

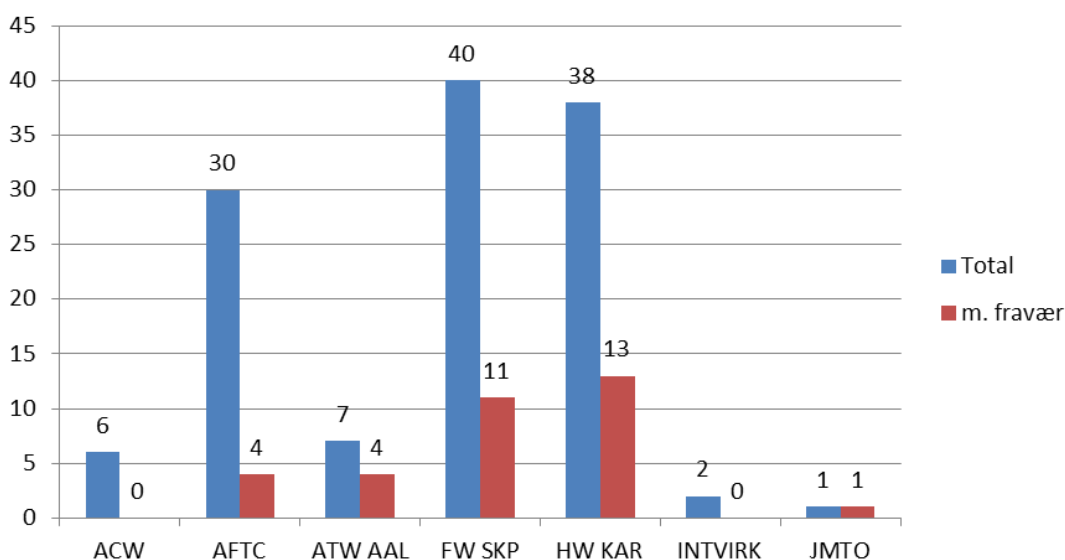
Tabel 5: Ulykker i Hæren fordelt med og uden fravær på tjenestesteder i Hæren i 2018

Tabel 6: Ulykker i Søværnet fordelt med og uden fravær på tjenestesteder i 2018

Tabel 7: Ulykker i Flyvevåbnet fordelt med og uden fravær på tjenestesteder i 2018

4.4 Hændelsessteder

Som det fremgår af tabel 8 er faldet i arbejdsulykker fra 2017 til 2018 primært sket på to typer af hændelsessteder; ulykker ved øvelser, hvor faldet er på 17 %, og ulykker ved fysisk træning hvor faldet er på 20 %. Derimod er der sket en stigning i ulykker sket i udlandet/INTOPS. Her er der en stigning fra 89 ulykker i 2017 til 135 i 2018, hvilket svarer til en stigning på 34 %. Dette kan hænge sammen med de øgede udsendte bidrag i 2018 herunder det danske bidrag til NATO's Enhanced Forward Presence i Baltikum.

Tabel 8: Alle ulykker fordelt på grupperede hændelsessteder

Hændelsessteder	2014	2015	2016	2017	2018
Arbejde i etablisement	19	21	20	31	15
Arbejde i udlandet/Internationale operationer	148	103	115	89	135
Arbejde under operativ indsættelse i DK	22	17	18	17	24
Arbejde med hunde	9	11	15	11	14
Arbejde på depot	39	33	14	20	26
Arbejde på fly	32	30	39	34	50
Arbejde på helikopter	18	13	12	7	16
Arbejde på kontor	40	35	38	31	36

Arbejde på køretøjer	108	116	122	121	113
Arbejde på radarstation	2	3	3	6	5
Arbejde på skibe	132	116	113	113	120
Arbejde på skydebaner	47	60	63	53	53
Arbejde under dykning	6	4	10	5	7
Arbejde under øvelse	314	369	353	398	330
Fysisk træning	372	402	367	403	323
Færdselsuheld	25	51	42	22	25
Uddannelse	309	347	407	307	328
Øvrige værksted	31	40	45	41	41
Øvrige	129	124	164	127	124
I alt	1.802	1.895	1.960	1.836	1.786

I tabel 9 er ulykkerne i de tre værn og Beredskabsstyrelsen fordelt på overordnede hændelseskategorier.

Hæren har i alt registreret 956 arbejdsulykker i 2018 fordelt på 388 ulykker med fravær og 568 ulykker uden fravær. De største enkeltparametre for ulykkesregistrering i Hæren er 'Arbejde under øvelse øvrige' med 167 ulykker, 'Uddannelse i terræn' med 114 ulykker, 'Fysisk træning – idræt i garnison' med 85 ulykker, 'Arbejde på skydebaner' med 39 ulykker samt 'Forhindringsbane' med 36 ulykker.

Søværnet har i alt registreret 158 arbejdsulykker i 2018 fordelt på 52 ulykker med fravær og 106 ulykker uden. De største enkeltparametre er 'Arbejde til søs' med 54 ulykker samt 'Brugerarbejde på skibe ved kaj' med 19 ulykker.

Flyvevåbnet har i alt registreret 166 arbejdsulykker i 2018 fordelt på 43 ulykker med fravær og 123 uden. De største enkeltparametre er 'Arbejde på fly udendørs' med 14 ulykker, 'Værkstedsarbejde fly' med 11 ulykker samt 'Idræt i garnison' med 13 ulykker.

Beredskabsstyrelsen har registreret 198 arbejdsulykker i 2018 fordelt på 27 ulykker med fravær og 171 uden. De største enkeltparametre er 'Arbejde under øvelse' med 20 ulykker, 'Øvrige, uddannelse i garnison' med 12 ulykker samt 'Uddannelse i terræn' med 12 ulykker.

Tabel 9: Arbejdsulykker fordelt på hændelsessteder på de tre værn og Beredskabsstyrelsen i 2018

Hændelsessted	Hæren	Søværnet	Flyvevåbnet	Beredskabsstyrelsen
Arbejde i etablissement	3	-	-	2
Arbejde i udlandet/INTOPS	96	1	12	2
Arbejde under operativ indsættelse i DK	5	1		11
Arbejde med hunde	-	-	9	-
Arbejde på depot	6	-	2	3
Arbejde på fly	2	2	33	-
Arbejde på helikopter	2	1	11	-
Arbejde på kontor	6	6	4	-
Arbejde på køretøjer	70	2	5	11
Arbejde på radarstation	-	2	3	-
Arbejde på skibe	-	100	1	-
Arbejde på skydebaner	39	4	2	-
Arbejde under dykning	-	1	-	3
Arbejde under øvelse	232	7	16	23
Fysisk træning	215	16	31	31

Færdselsuheld	18	2	2	1
Uddannelse	202	5	14	66
Øvrige værksted	13	4	8	3
Øvrige	46	4	13	35
I alt	956	158	166	198

4.5 Ulykkesincidens

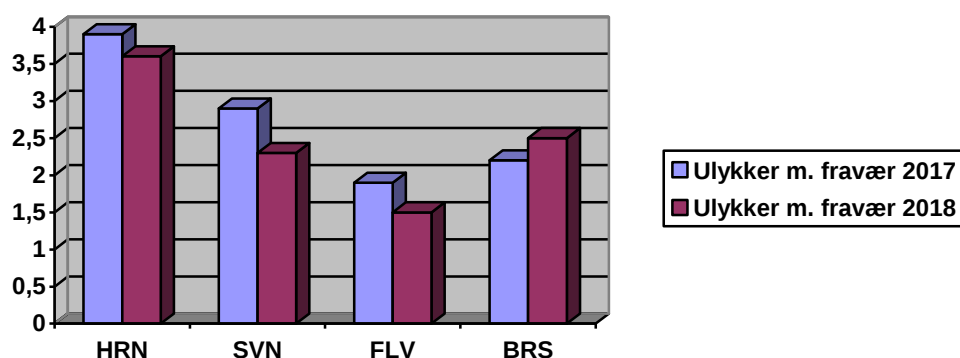
Tabel 10 og 11 viser udviklingen på ulykkesincidensen for ansatte i Hæren, Søværnet, Flyvevåbnet og Beredskabsstyrelsen. Incidensen, som opgøres som antal ulykker pr. 100 medarbejdere, er faldet i de tre værn, mens den er steget i Beredskabsstyrelsen.

Tabel 10: Ulykkesincidens for ulykker med fravær fratrullet ulykkerne ved værnepligtige 2017-2018*

Værn	Årsværk 2017	Ulykker m. fravær	Incidens	Årsværk 2018	Ulykker m. fravær	Incidens	Ændring 2017 - 2018
HRN	6.615	261	3,9	6.633	240	3,6	- 0,3
SVN	2.060	59	2,9	2.122	48	2,3	-0,6
FLV	2.790	54	1,9	2.762	41	1,5	-0,4
BRS	500	11	2,2	444	11	2,5	0,3

* Tallene omfatter ikke værnepligtige, personel af reserven, timelærere, vikarer, ansatte på særlige vilkår under det sociale kapitel og frivillige m.fl.

Tabel 11: Ulykkesincidens 2017 - 2018 for ulykker med fravær for de tre værn og Beredskabsstyrelsen

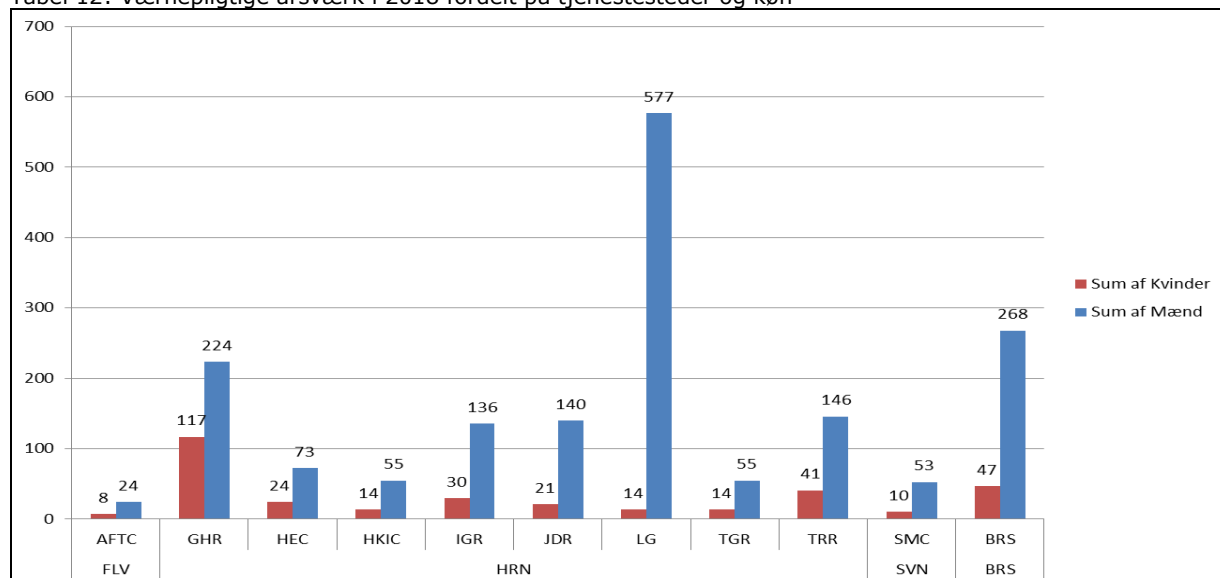
Af Arbejdstilsynets årsrapport fremgår det, at den nationale ulykkesincidens var 1,5 arbejdsulykker pr. 100 årsværk i 2017.

4.6 Værnepligtige 2018

Der var i 2018 4.628 værnepligtige og ansatte på værnepligtslignende vilkår (herefter værnepligtige). Der blev i 2018 registreret i alt 485 arbejdsulykker hos værnepligtige mod 512 i 2017 - dvs. et fald på knapt 5 %. Fordelingen af værnepligtige på tjenestestederne fremgår af tabel 12.

Omregnes antallet af værnepligtige til årsværk svarer det til i alt 2.091 årsværk. Årsværk fordelt på uddannelsessteder for værnepligtige i 2018 fordelt på kvinder og mænd fremgår af tabel 13. Årsværkene fordeler sig med 681 årsværk i Hæren, Søværnet 63 årsværk, Flyvevåbnet 32 årsværk og Beredskabsstyrelsen 315 årsværk.

Tabel 12: Værnepligtige årsværk i 2018 fordelt på tjenestesteder og køn

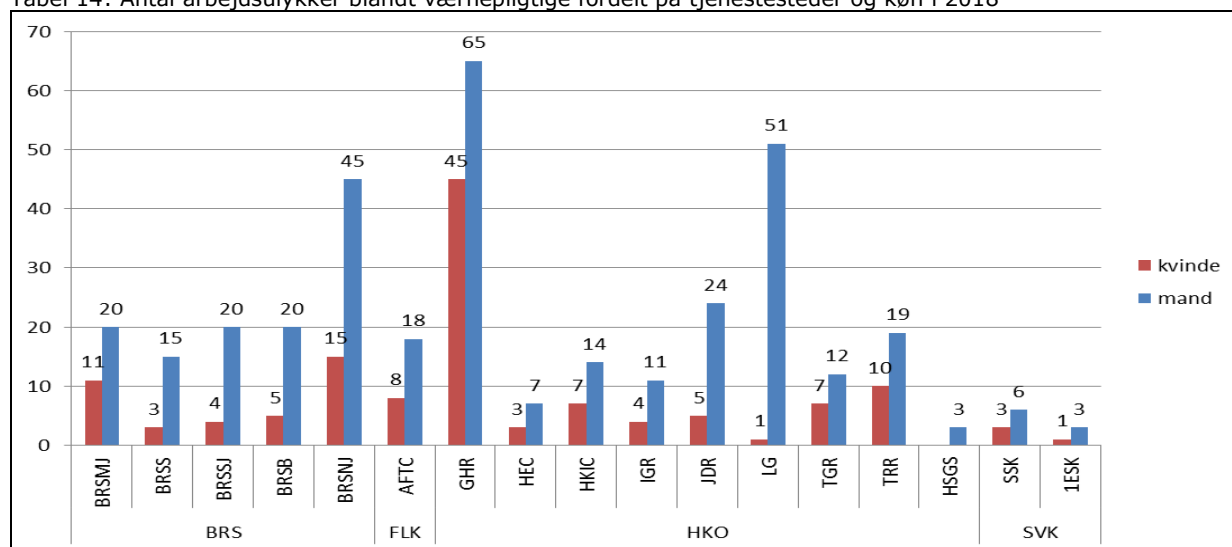
Der blev i 2018 registreret 170 arbejdsulykker med fravær blandt værnepligtige. Fordelingen af ulykker fordelt på værn og køn fremgår af tabel 13. Der er tale om et fald i antallet af ulykker fra 2017 for begge køn.

Tabel 13: Arbejdsulykker med fravær hos værnepligtige 2017 og 2018

	HRN		SVN		FLV		BRS		I alt 2017	I alt 2018
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Kvinder	52	45	1	2	1	0	7	8	61	55
Mænd	114	103	3	2	2	2	11	8	130	115
I alt	166	148	4	4	3	2	18	16	191	170

På Forsvarsministeriets område er det målet, at registrere alle ulykker for herigennem at kunne drage læring af og forebygge ulykker. Af tabel 14 fremgår det samlede antal registrerede arbejdsulykker blandt værnepligtige i 2018 fordelt på tjenestested samt kvinder og mænd.

Tabel 14: Antal arbejdsulykker blandt værnepligtige fordelt på tjenestesteder og køn i 2018

I tabel 15 er antallet af arbejdsulykker blandt værnepligtige i Hæren opgjort på tjenestesteder og hændelsessteder. Som det fremgår, er det ved fysisk træning og uddannelse, at de fleste ulykker sker.

Tabel 15: Arbejdsulykker blandt værnepligtige i Hæren med fravær opgjort på tjenestesteder og hændelsessteder

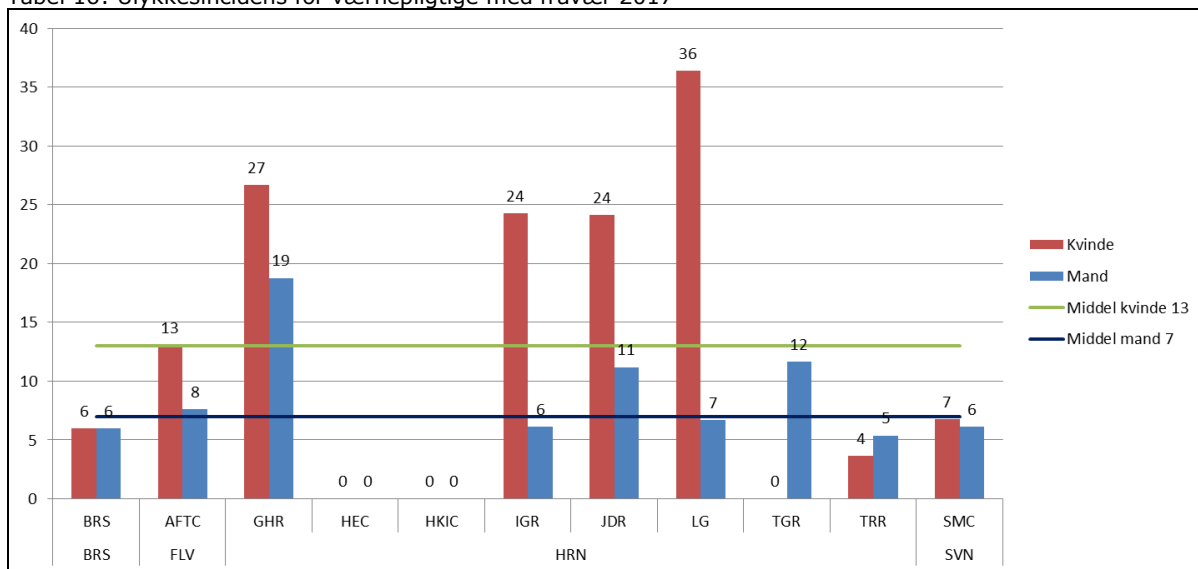
Tjenestested	Hændelsessted	2017	2018
Trænregimentet	Uddannelse i terræn, garnison	3	8
	Arbejde under øvelse – skydning	1	2
	Fysisk træning / idræt, øvrige	5	2
	Øvrige	1	5
	I alt	10	17
Ingeniørregimentet	Fysisk træning - Fysisk test, forhindringsbane	4	3
	Fysisk træning – idræt i terræn, garnison	3	1
	Uddannelse i garnison	4	1
	Arbejde under øvelse, øvrige	6	3
	Øvrige	0	2
	I alt	17	10
Livgarden	Uddannelse i garnison	1	1
	Uddannelse i terræn	0	2
	Uddannelse	0	5
	Fysisk træning – idræt i garnison, terræn	10	2
	Fysisk træning – forhindringsbane	1	0
	Fysisk træning – øvrige	0	1
	Fysisk træning	0	4
	Arbejde under operativ indsættelse i DK	1	0
	Arbejde på skydebaner	1	0
	Arbejde under øvelse / transport, øvrige	20	8
	Øvrige	8	2
	I alt	42	25
Gardehusarregimentet	Uddannelse i terræn, garnison, øvrige	24	20
	Arbejde under øvelse, skydning	2	1
	Arbejde under øvelse, øvrige	28	20
	Arbejde i etablisementsservice	0	1
	Fysisk træning – forhindringsbane	2	6
	Fysisk træning – idræt i garnison, terræn, øvrige	16	8
	Øvrige	1	4
	I alt	74	60
Jydske Dragonregiment	Arbejde på skydebaner	2	0
	Uddannelse i terræn	5	3
	Uddannelse, øvrige	0	1
	Fysisk træning – idræt i garnison, terræn, fysisk test	8	2
	Fysisk træning – forhindringsbane	4	4
	Arbejde under øvelse	2	4
	Arbejde på skydebane	1	0
	Øvrige	1	0
	I alt	23	14
Hærens Efterretningscenter	Arbejde under øvelse, øvrige	0	2
	I alt	0	2
Telegrafregimentet	Fysisk træning – forhindringsbane	0	3
	Fysisk træning – idræt i garnison, terræn, øvrige	0	3

Tjenestested	Hændelsessted	2017	2018
Hærens Kamp og Ildstøtte Center	Uddannelse i terræn, garnison	0	3
	I alt		9
	Arbejde under øvelse, øvrige	0	8
	Fysisk træning	0	1
	I alt	0	9

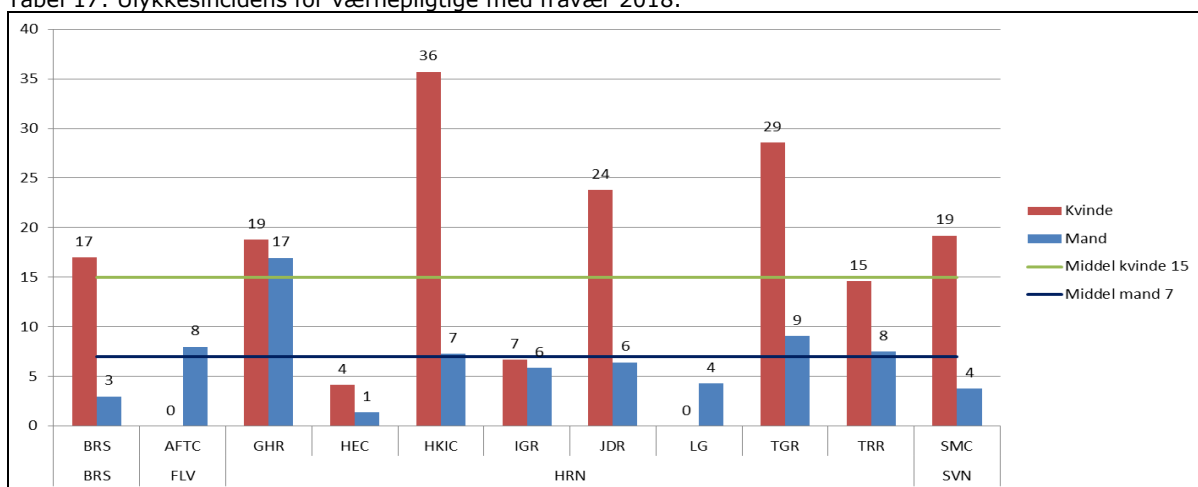
Tabellen tager ikke højde for, at antallet af værnepligtige samt værnepligtslængden på de enkelte tjenestesteder varierer.

En mere præcis opgørelse af risikoen for at komme ud for en arbejdsulykke er ulykkesincidensen, som i regnskabet opgøres ud fra antallet af ulykker pr. 100 fuldtidsårsværk. Her kompenseres for de forskellige længder af værnepligten og for fordelingen af mænd og kvinder. Ulykkesincidensen for arbejdsulykker med fravær fordelt på værnepligtige kvinder og mænd i 2017 og 2018 er vist i henholdsvis tabel 16 og 17. Endvidere er middelværdierne for henholdsvis mænd og kvinder vist.

Tabel 16: Ulykkesincidens for værnepligtige med fravær 2017

Tabel 17: Ulykkesincidens for værnepligtige med fravær 2018.

Ulykkesincidensen for værnepligtige var 7 for mænd og 15 for kvinder i 2018. Sammenlignet med 2017 er der sket en mindre stigning i incidensen for mænd og kvinder i 2018. En forklaring er et øget antal ulykker ved enheder, der har få årsværk. Ulykkesincidensen er væsentlig højere sammenlignet med de tre værn og Beredskabsstyrelsen, jævnfør tabel 10.

5. FYSISK OG PSYKISK ARBEJDSMILJØ

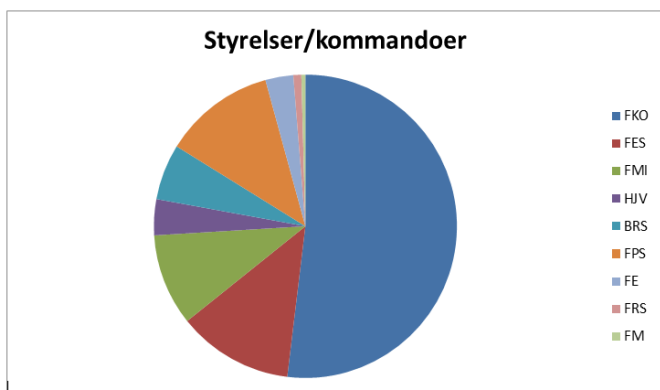
Da der ikke er gennemført arbejdspladsvurdering i 2018 beskrives udviklingen i det fysiske og psykiske arbejdsmiljø 2018 med udgangspunkt i de sager, Forsvarsministeriets Center for Arbejdsmiljø (FCA) er blevet rekvireret til at løse.

5.1 Rådgivningsopgaver i FCA indenfor det fysiske arbejdsmiljø

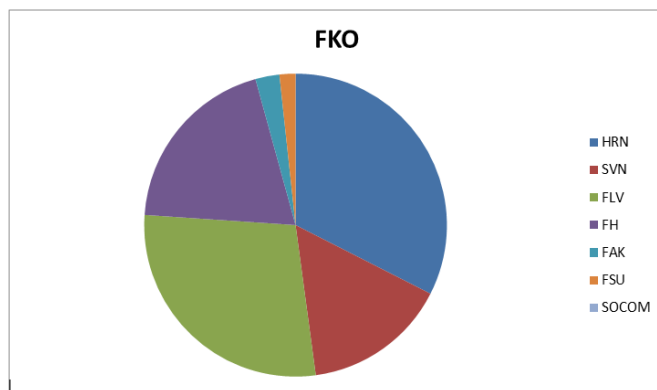
FCA er i 2018 blevet rekvireret til 235 opgaver indenfor det fysiske område. Hertil kommer yderligere 64 opgaver, hvor den indledende opgave har affødt rådgivning om yderligere arbejdsmiljøopgaver.

Som det fremgår af tabel 18 udgør Forsvarskommandoens område over halvdelen af opgaverne indenfor fysisk arbejdsmiljø. Tabel 19 viser, at indenfor Forsvarskommandoens område er det Hæren efterfulgt af Flyvevåbnet, der udgør de største brugere.

Tabel 18: Antal opgaver fordelt på styrelser 2018

Tabel 19: Antal opgaver fordelt på FKO's myndigheder 2018

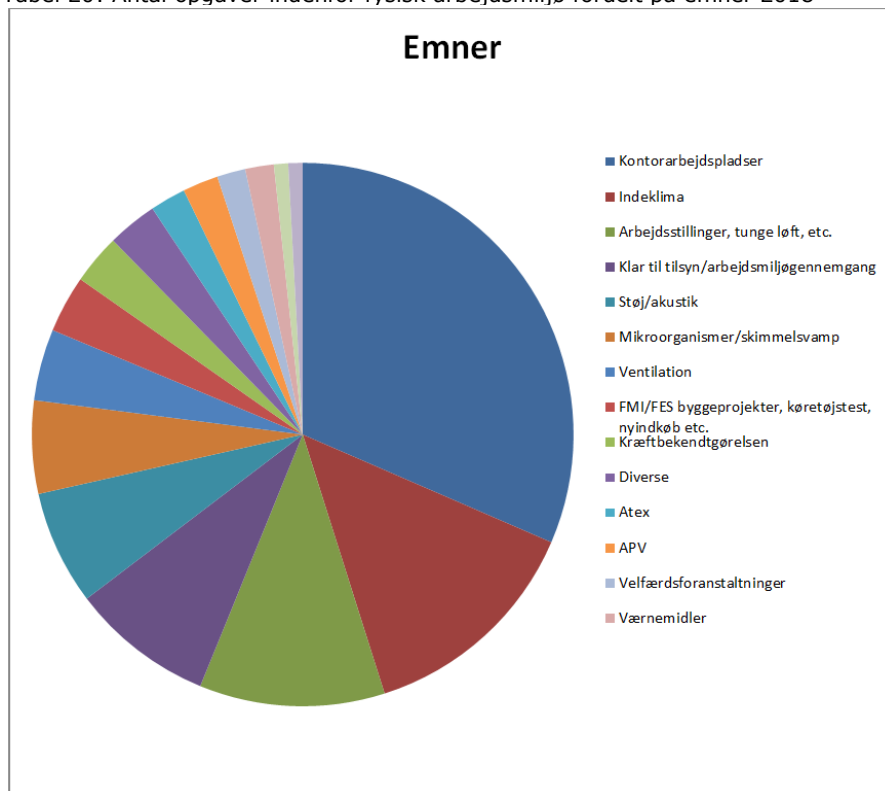
Som det fremgår af tabel 20, dækker opgaverne en bred vifte af kemiske, tekniske og ergonomiske opgaver. Som eksempler kan nævnes indretning af arbejdspladser, brug af tekniske hjælpemidler, tunge løft, vurdering af arbejdsstillinger, støj, ventilation, maskinsikkerhed, indeklimate, kemikalievurderinger (kræftfremkaldende stoffer), ATEX, velfærdsforanstaltninger, risikovurderinger, skimmelsvamp, værnemidler, belysning, m.fl.

Herudover har der i 2018 været fokus på opgaver indenfor arbejdspladsindretning (pladsforhold, belysning, akustik, støj, indeklimate) i forbindelse med bedre udnyttelse af eksisterende bygninger pga. omstruktureringer og flytninger.

Som forebyggende initiativer er FCA inddraget i en række indkøbs- og udviklingsopgaver samt ved nybyggeri.

Tabel 20 giver ikke et dækkende billede af tid- og ressourceforbrug indenfor det fysiske område samt af arbejdsmiljøproblemernes alvorlighed. Som eksempel kan nævnes, at opgaver i forbindelse med 'kontorarbejdspladser' udgør en stor del af opgaveporteføljen, da Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses stoleprocedure fordrer, at FCA ofte bliver inddraget ved vurdering af behovet for indkøb af specialstole. Disse opgaver er imidlertid ofte af kortere varighed.

Tabel 20: Antal opgaver indenfor fysisk arbejdsmiljø fordelt på emner 2018

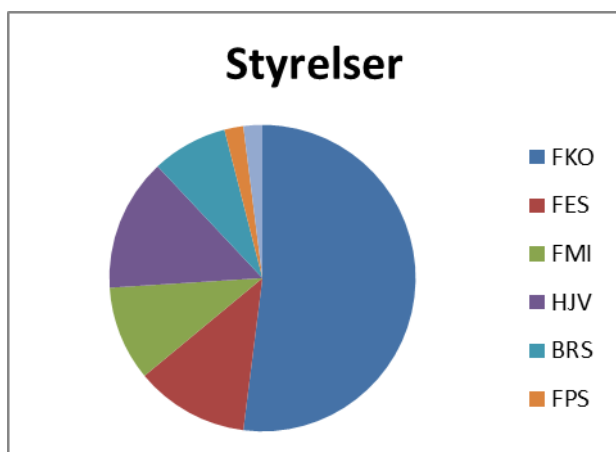

5.2 Rådgivningsopgaver indenfor psykisk arbejdsmiljø

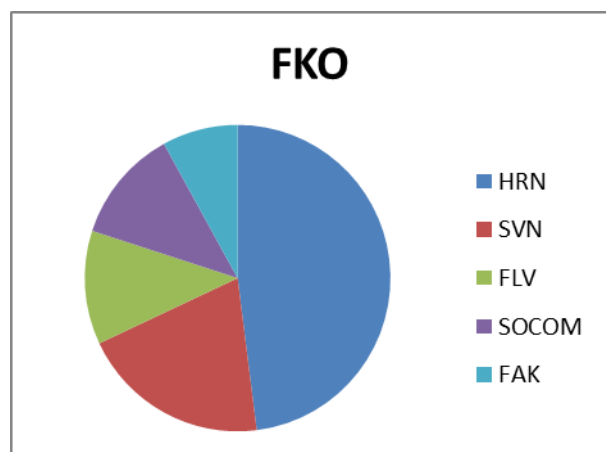
FCA er indenfor området psykisk arbejdsmiljø blevet rekvireret til 49 opgaver i 2018.

I tabel 21 og 22 er sagerne fordelt på myndigheder. Heraf fremgår det, at størstedelen af opgaverne ligger indenfor Forsvarskommandoens område, med Hæren som den største rekvirent.

Tabel 21: Antal opgaver fordelt på myndigheder 2018

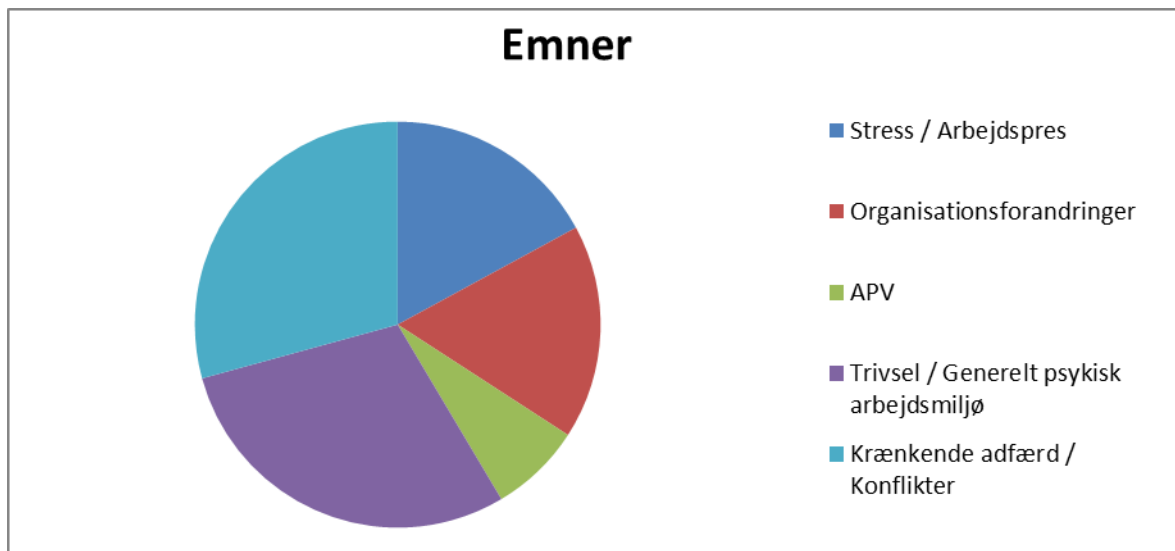
Tabel 22: Antal opgaver fordelt på FKO's myndigheder 2018

Af de 49 opgaver har langt de fleste indeholdt flere opgaver som eksempelvis kortlægning, oplæg, seminardage, interviewrunder, arbejdsmiljøgennemgange mm. På samme vis har der typisk været et ønske om at arbejde med flere tematikker.

Tabel 23 viser de hyppigst efterspurgte emner. Emnerne fordeler sig nogenlunde jævnt. Dog tegner krænkende adfærd og konflikter sig for det største enkeltområde. Derudover har der været efterspørgsel på rådgivning indenfor generel trivsel, stress/arbejdspres og organisationsforandringer.

Tabel 23: Antal opgaver indenfor psykisk arbejdsmiljø fordelt på emner

5.3. Arbejdsmiljøuddannelser

I 2018 har FCA har gennemført 11 obligatoriske arbejdsmiljøuddannelser med i alt 131 deltagere og 30 supplerende arbejdsmiljøkurser, hvor der har deltaget i alt 430 medarbejdere.

Hertil kommer Organisation for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK), hvor der er gennemført uddannelsesforløb for i alt 50 OPRK'ere fordelt på basiskurser, kollegastøtte RITS kursus og konfliktmæglerkursus.

5.4 Rådgivningsopgaver ved OPRK

OPRK rådgiver og støtter primært på individ- og gruppeniveau vedrørende konflikter, kønskrænkende adfærd, mobning, stress, kollegastøtte og krisehåndtering. OPRK foretager ikke terapeutisk behandling eller egentlig visitation, men gennemfører 1 til 1 samtaler.

OPRK hjælper den enkelte medarbejder, gruppe eller ledere/chefer i situationer, hvor den enkelte eller gruppen oplever mistro og har brug for støtte.

Opgørelsen over sager i OPRK, jf. tabel 24 og 25, er baseret på indberetninger fra OPRK'erne. Tabellerne giver et billede af OPRK's aktiviteter og opgavefordeling i perioden 2015 - 2018. At svarprocenterne varierer fra år til år vurderes delvist at skyldes, at ikke alle OPRK'er er aktive på samme tid. Eksempelvis kan udsendelser have betydning for antallet af aktive OPRK'ere.

Der blev i slutningen af 2017 gennemført en evaluering af OPRK, som har sat yderligere fokus på organisationen, og samtidig er OPRK'erne blevet opfordret til at registrere de opgaver, som de løser. Det kan have indflydelse på den stigning, der fremgår af tabel 24 og 25.

Af opgørelsen i tabel 24 er der stigning i antal henvendelser vedrørende stress og konflikter fra 2017 til 2018. Ud over den generelle fokus på OPRK kan stigningen også skyldes koncernens omorganiseringer.

Antallet af sager om kønskrænkende adfærd er steget fra 2017 til 2018. Det vurderes, at denne stigning bl.a. kan hænge sammen med den opmærksomhed, der har været på området i forbindelse med Me-too bevægelsen. Herudover har der på sociale medier i efteråret 2018 været et øget fokus på krænkelsekultur og en generel opfordring til at hente hjælp, hvis medarbejdere oplever krænkelser.

Eftersom alle henvendelser til OPRK foregår anonymt, findes der ikke registreringer i OPRK regi af enkeltsager. Der henvises til Forsvarsministeriets Auditørkorps årsrapport, hvoraf de sager, der er anmeldt til Auditørkorpset, fremgår.

Tabel 24: Indrapporterede sager fra OPRK fordelt på emner

År	2015	2016	2017	2018
Svarprocent	86 %	76 %	75 %	53 %
Stress	207	218	172	259
Konflikter	73	106	58	114
Mobning	50	38	26	53
kønskrænkende adfærd	12	10	9	21
Kollegastøtte 4)	152	137	131	177
Krisesamtaler		52	50	84

Tabel 25 lister antallet af øvrige sager og opgaver, som OPRK har været involveret i.

Tabel 25: Øvrige indrapporteringer af sager og opgaver løst af OPRK

År	2015	2016	2017	2018
PREP 5)		32	12	13
Rådgivning af chef/ledere 6)	107	159	136	192
Forebyggende sager 7)	204	166	174	240
Organisationsforandringer				194

Endvidere har der været en del 'her og nu' samtaler, hvor emnerne ikke registreres. Disse samtaler kan betragtes som en uformel samtale med kollegaer om trivsel.

⁴ Kollegastøtte tilbydes veteraner og andre, der mistrives i hverdagen uden at have fået stillet en diagnose eller være i behandling i Veterancentret.

⁵ Støtte til Veterancentrets parforholdskurser (PREP) til soldater, veteraner og deres partnere.

⁶ Typisk konkret rådgivning i forhold til chef/lederes håndtering af sager fx vedr. stressramt medarbejder eller i en konfliktsituation.

⁷ Videndeling, foredrag, workshops, undervisning mv. inden for OPRK's opgaveportefølje.

6. PÅBUD FRA ARBEJDSSTILSYNET

Forsvarsministeriets koncern har i 2018 modtaget 20 reaktioner fra Arbejdstilsynet. Antal påbud kan dog ikke sammenlignes 1:1 årene imellem, idet bl.a. antal af tilsyn og Arbejdstilsynets valg af tjenestesteder og kampagner har betydning.

Tabel 26: Reaktioner fra Arbejdstilsynet fordelt på arbejdsmiljøproblemer og år⁸

Arbejdsmiljøproblem	2014	2015	2016	2017	2018
Støj	4	0	3	1	1
Vibrationer	0	0	0	0	0
Ikke-ioniserende stråling	0	0	0	0	0
Muskel- og skeletbesvær	15	3	14	6	4
Psykisk arbejdsmiljø	3	6	2	0	1
Kemi, støv og biologi	16	5	1	2	3
Indeklima	14	10	5	6	3
Ulykkesrisici	16	5	7	11	6
Unge arbejde	1	0	0	0	0
Egenindsats	3	0	5	0	0
Hudbelastninger	0	0	0	0	0
Bygherrer mv.	1	0	0	3	0
Andre emner	1	29	0	2	0
I alt	74	29	37	31	20

Fordelingen af reaktioner viser en lille stigning i påbud fra 7 i 2017 til 11 i 2018. Derimod er antallet af strakspåbud faldet fra 16 til 3 i samme periode.

Det bemærkes, at reaktionerne i 2018 primært omhandler, ulykker, indeklima samt muskel og skeletbesvær. Dette er alle områder, der også er fokus på i arbejdsmiljøstrategien.

Tabel 27: Fordeling af reaktioner (påbud) fra Arbejdstilsynet

Reaktion	2016	2017	2018
Påbud	14	7	11
Strakspåbud	11	16	3
Afgørelse uden handlepligt	0	4	1
§ 21 undersøgelsespåbud	2	2	0
Vejledning	10	2	5
I alt	37	31	20

Arbejdstilsynet har afgivet 1,7 reaktion pr. besøgt tjenestested i 2018, hvilket er på niveau med 2016 og 2017, hvor der blev afgivet hhv. 1,7 og 1,4 reaktion pr. besøg.

På HR-portalens under Arbejdsmiljø ligger alle påbud fra Arbejdstilsynet. Her kan man bl.a. følge med i, om påbuddet er løst, samt hvilken smiley der er givet til det pågældende tjenestested.

⁸ Kilde: Arbejdstilsynet. Trukket 21-03-2019. Omfatter myndigheder omfattet af branchekoden 842200-Forsvar.

7. SYGEFRAVÆR

Sygefraværet på Forsvarsministeriets område opgøres i arbejdsmiljøregnskabet, idet det vurderes, at styrelsernes indsatser på arbejdsmiljøområdet, herunder på de prioriterede områder, har betydning for udviklingen i det samlede sygefravær.

7.1 Forsvarsministeriets koncerns samlede sygefravær

Det gennemsnitlige antal sygefraværsdage pr. medarbejder i Forsvarsministeriets koncern var 7,7 dage i 2018 mod 8,2 i 2017 opgjort på arbejdsdage. Hvis sygefravær over weekenden mv. tælles med, henset til bl.a. Forsvarets, Beredskabsstyrelsens og Hjemmeværnets vagter og øvelser mv., var sygefraværet 9,7 dage i 2018 mod 10,3 dage i 2017.

For sygefraværstallene i dette kapitel gælder det, at sygefravær hos veteranerne ikke indgår, ligesom sygefravær hos bl.a. EUD-elever, CU-stillinger og medarbejdere på rådigheds-løn ikke indgår.

Tabel 28: Samlet sygefravær fordelt på myndigheder opgjort på arbejdsdage samt arbejdsdage inkl. fridage⁹

År	2016	2016	2016	2017	2017	2017	2018	2018	2018
	ÅV	Arb.dage	Arb.+fri	ÅV	Arb.dage	Arb.+fri	ÅV	Arb.dage	Arb.+fri
FKO (i alt)	14.050	8,3	10,3	14.317	8,1	10	14.347	7,6	9,5
FKO	797	5,3	6,6	998	5,1	6,4	939	5,2	6,6
HRN	6.316	8,3	10,2	6.308	8,2	10,1	6.244	7,8	9,7
SVN	2.238	7,2	9,2	2.226	7	9,1	2.258	7,5	9,7
FLV	2.835	9,9	12,2	2.843	9,5	11,7	2.787	8,3	10,3
SOKOM	324	6	7,5	333	5,9	7,6	341	5,7	7,3
FAK	558	6,3	8,1	640	4,5	5,4	769	5,1	6,2
FSK	207	6,6	8,9	178	7,9	10	187	7,7	10,2
FH	776	12,1	15,2	791	12,4	15,4	804	9,9	12,1
AKO							77	0,6	0,7
FPS	491	10	12,3	444	11,7	14,7	440	9,4	11,8
FPS funk.virk*	1.294	5	6,4	1.277	4,9	6,5	1.270	4,3	5,5
FPS cent.sty**	293	3,1	3,9	76	3,4	4,4	60	3,4	4,2
VETC***	98	9,6	12,1	101	4,9	6	133	5,7	6,8
FMI	1.850	10	12,7	1.817	9,4	12,1	1.872	8,9	11,6
FES	735	11,8	15	704	11,6	14,9	568	11,9	15,2
FRS	197	10,5	13	210	9,9	12,1	209	11,1	13,7
HJK	684	8,1	10,1	705	8,8	11,1	670	9,8	12,8
BRS				529	2,3	2,9	484	7	8,8
I alt	19.719	8,4	10,5	19.853	8,2	10,3	20.055	7,7	9,7

* FPS Funktionel virksomhed er CU-stillinger, rådighedsløen, EUD-elever mv.

**FPS Central styrede elementer er DANATO, FORAT, DANMIS, CMS, VPL råd, FAUK, HMD ADST og HMD JKN.

*** Veterancentres sygefravær ved de 3 årsværk ved SC og N11 indgår ikke i tabellen.

7.2 Sygefravær fordelt på køn samt kort- og langtidssygefravær

Tabel 29 viser det samlede sygefravær opgjort på hhv. korttids- og langtidssygefravær samt på køn. Heraf fremgår det bl.a., at det generelt er Forsvarskommandoens sygefraværstal, som påvirker koncernens tal i en positiv retning, både hvad angår korttids- og langtidssygefraværet.

⁹ BI-rapport. Sygefravær pr. sygefraværsårsværk (SÅV). Trukket 5. feb. 2019. Tallene omfatter ikke veteranpuljen.

Totalt set er kvindernes sygefravær (14,3) højere end mændenes (8,9 dage). Målt i forhold til korttidssygefraværet har mændene et lavere gennemsnitligt sygefravær i alle styrelserne. Derimod er langtidssygefraværet lavest hos kvinderne i Forsvarskommandoen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Beredskabsstyrelsen samt i Hjemmeværnet.

Tabel 29: Sygefravær fordelt på køn samt kort- og langtidssygefravær¹⁰

	2016	2016	2016	2017	2017	2017	2018	2018	2018
	Arb+fri	Mænd	Kvinder	Arb+fri	Mænd	Kvinder	Arb+fri	Mænd	Kvinder
FKO	10,3	10,0	13,7	10,0	9,7	12,7	9,5	9,1	12,8
Korttidssyg	9,0	8,9	10,1	8,9	8,7	10,5	8,7	8,5	10,0
Langtidssyg	91,6	93,6	80,6	93,2	96,8	71,1	92,0	93,4	84,6
FMI	12,7	11,4	16,4	12,1	11,1	14,8	11,6	9,8	16,4
Korttidssyg	9,9	9,3	11,2	10,1	9,6	11,4	10,7	10,2	12,0
Langtidssyg	88,7	94,2	79,5	94,9	95,1	94,4	81,5	66,5	108,5
FPS	12,3	5,2	17,9	14,7	7,6	20,2	11,8	7,4	15,0
Korttidssyg	8,8	6,9	9,8	10,1	7,5	11,8	9,2	7,3	10,5
Langtidssyg	106,5	112,0	106,2	95,4	55,1	107,6	104,4	93,8	106,6
FES	15,0	11,5	20,4	14,9	10,6	21,3	15,2	13,2	17,9
Korttidssyg	10,2	8,8	11,7	10,2	10,0	10,5	10,4	9,4	11,4
Langtidssyg	95,0	105,7	86,7	99,4	103,4	97,3	110,5	127,2	93,8
FRS	13,0	4,8	15,0	12,1	5,7	14,3	13,7	6,1	16,3
Korttidssyg	8,0	6,4	8,3	9,2	6,5	10,1	10,8	6,7	12,2
Langtidssyg	109,9	34,0	117,5	72,9	43,0	72,2	77,5	43,0	80,3
BRS¹¹				11,1	9,4	16,6	12,8	10,9	19,0
Korttidssyg				9,2	9,0	9,5	9,9	8,7	12,8
Langtidssyg				85,6	74,4	107,4	106,8	114,5	93,6
HJK	10,1	9,5	11,9	11,1	9,4	16,6	12,8	10,9	19,0
Korttidssyg	8,8	8,4	9,7	9,2	9,0	9,5	9,9	8,7	12,8
Langtidssyg	84,7	95	59,8	85,6	74,4	107,4	106,8	114,5	93,6
I alt	10,5	9,6	15,2	10,3	9,5	14,7	9,7	8,9	14,3

Som det fremgår af tabel 30, stiger længden af langtidssygefraværet i perioden 2016-2018 for dem er langtidssygemeldte. Det vil eksempelvis sige, at de medarbejdere, der var langtidssyge i 2018, gennemsnitligt var sygemeldte i 98,4 dage mod 90,6 dage i 2016 og 92,7 dage i 2017.

Tabel 30: Sygefravær i Forsvarsministeriets koncern opgjort på korttids- og langtidssygefravær¹²

År	2016	2016	2017	2017	2018	2018
	Arb. Dage	Arb + fri	Arb. Dage	Arb + fri	Arb. dage	Arb + fri
Korttidssygefravær	8,0	9,1	7,9	9,1	7,8	9,1
Langtidssygefravær	63,8	90,6	65,4	92,7	69,6	98,4

7.3 Sygefravær fordelt på funktionsniveauer

Tabel 31 viser sygefraværet fordelt på de enkelte funktionsniveauer. Her skal det bl.a. bemærkes, at hos M112, som har det største samlede sygefravær, er sygefraværet faldet med 9 %, mens det for M231 er faldet med 17 %.

¹⁰ BI-rapport. Både korttids- og langtidsfravær. Sygefravær på SÅV (arb+fri).

¹¹ Beredskabsstyrelsen er først med i opgørelsen fra 2017, hvor de blev en del af Forsvarsministeriets koncern.

¹² BI-rapport. Trukket 6. februar 2019.

Sygefraværet er derimod steget for bl.a. M113 med 20 %, M212 med 3 %. M221 med 2 %, M401 med 29 % samt M311 med hele 70 %. For M311 skal det bemærkes, at antallet af årsværk i samme periode er gået fra 120 til 249 årsværk.

For C100 og C200 er det samlede sygefraværstal faldet med hhv. 4 % og 7 %, mens sygefraværet er steget med 8 % for C300. C400 er faldet 39 %, her skal det bemærkes, at C400 udgøres af 72 årsværk, hvorfor længere enkeltstående sygefraværperioder vil påvirke det samlede sygefraværstal betydeligt.

Tabel 31: Sygefravær fordelt på funktionsniveauer

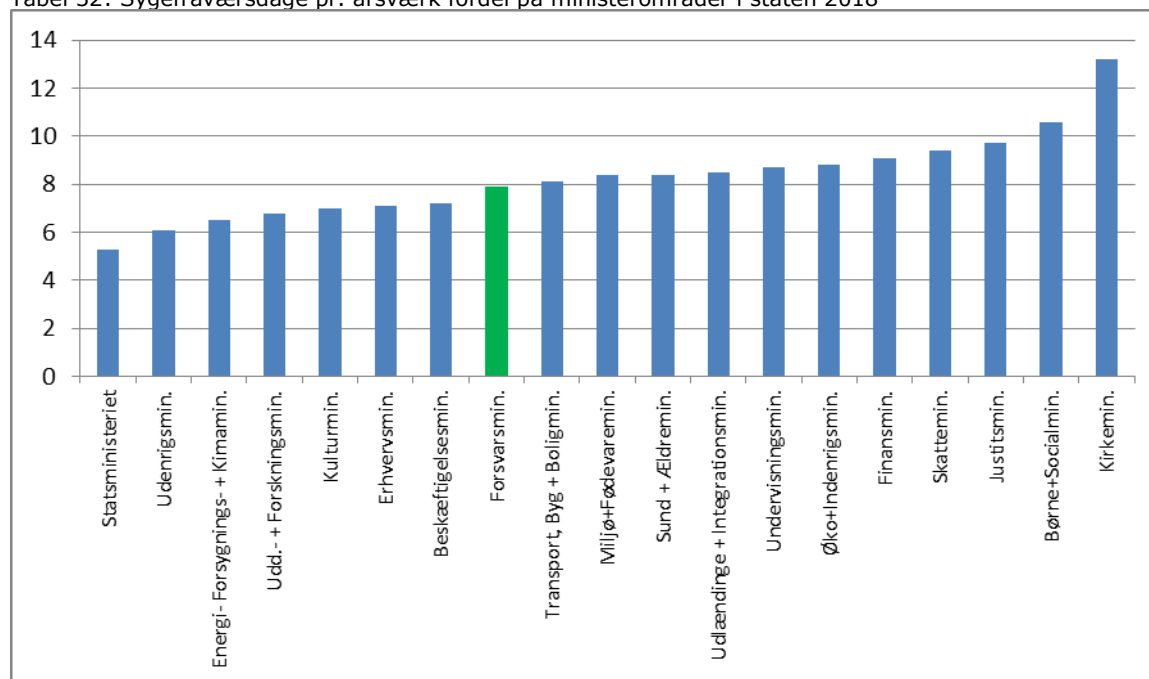
År	2017	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Funkti- ons- niveau	Års- værk	Arb. dage	Arb.+ fri	Sygedage på arb.dage	Syge- dage samlet	Års- værk	Arb. dage	Arb.+ fri	Syge- dage på arb.dage	Syge- dage samlet
C100	2.084	12,50	15,80	26.047	32.937	1.949	12,53	16,27	24.427	31.704
C200	944	13,11	16,72	12.366	15.778	977	11,90	15,07	11.635	14.727
C300	1.842	7,57	9,25	13.948	17.043	1.992	7,55	9,32	15.045	18.565
C400	70	5,53	6,90	384	480	72	3,35	4,08	240	292
M111	23	1,54	1,71	35	39	29	1,73	1,93	50	56
M112	6.261	10,30	12,99	64.497	81.362	6.125	9,51	12,08	58.231	73.994
M113	479	6,45	7,90	3.088	3.784	517	7,34	9,14	3.797	4.724
M211	121	3,77	4,11	456	497	80	4,58	5,44	368	437
M212	1.328	5,27	6,52	6.995	8.663	1.441	5,08	6,20	7.314	8.937
M221	1.362	7,39	9,14	10.073	12.444	1.313	7,73	9,70	10.145	12.740
M231	1.361	5,95	7,31	8.102	9.954	1.318	5,15	6,27	6.785	8.266
M232	228	5,28	6,57	1.203	1.498	231	4,09	4,88	947	1.128
M310	33	2,32	2,56	77	85	86	2,00	2,33	172	200
M311	120	2,71	3,03	326	365	249	4,20	4,81	1.046	1.197
M312	655	4,84	6,09	3.169	3.983	572	4,59	5,70	2.626	3.260
M321	1.242	4,90	6,00	6.088	7.458	1.213	4,51	5,45	5.475	6.611
M322	343	4,89	6,05	1.677	2.076	347	4,42	5,46	1.535	1.895
M331	713	3,14	3,82	2.238	2.724	742	3,27	3,91	2.422	2.900
M332	24	2,37	2,79	56	66	24	0,78	1,03	19	25
M401	255	1,41	1,73	360	441	246	1,98	2,52	487	619
M402	93	1,27	1,51	119	141	92	1,23	1,33	113	122
M403	2					2				
M404	13					13				
M405	2					2				
M406	2					2				
U112	41	8,41	10,47	344	428	33	5,78	7,08	192	235
U212	19	3,78	3,78	73	73	46	3,42	3,79	158	175
U221	21	3,72	4,30	77	89	60	3,67	4,34	220	260
U231	47	2,70	3,59	127	169	49	9,84	12,91	482	632
U232	7	0,71	0,71	5	5	8	2,77	3,29	21	25
U311	7	1,97	2,38	14	17	7	3,20	3,20	21	21
U312	97	6,47	8,11	629	789	102	7,46	8,93	757	907
U321	30	4,67	4,94	138	146	51	3,87	4,38	196	222
U322	13	0,20	0,35	3	5	14	1,66	1,66	23	23
U331	23	1,08	1,16	25	27	23	3,06	3,46	69	78
U332	11	1,08	1,26	12	14	11	4,16	5,18	45	56

År	2017	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2018
Funkti- ons- niveau	Års- værk	Arb. dage	Arb.+ fri	Sygedage på arb.dage	Syge- dage samlet	Års- værk	Arb. dage	Arb.+ fri	Syge- dage på arb.dage	Syge- dage samlet
U401	6	0,48	0,48	3	3	16	6,07	8,13	94	126
U402	1					2	0,52	0,52	1	1
U403	1					1	3,00	5,00	3	5
U404	1					1	2,00	2,00	2	2
I alt	19.853	8,20	10,25	162.754	203.582	20.055	7,74	9,73	155.161	195.165

7.5 Sygefravær i staten

Det gennemsnitlige sygefravær fordelt på årsværk på statens område var 8,1 dag i 2018. Forsvarsministeriet ligger lige under det statslige gennemsnit. Det skal hertil bemærkes, at ud af de 19 ministerområder i staten er der kun 6 ministerområder, herunder Forsvarsministeriets område, som har set et kontinuerligt fald i sygefraværet siden 2015.

Tabel 32: Sygefraværsdage pr. årsværk fordelt på ministerområder i staten 2018

7.6 Sygefravær opgjort i forhold til lønomkostninger

I tabel 33 er det samlede sygefravær i perioden 2017 til 2018 opgjort og sat i forhold til omkostningerne til løn. Omkostningerne er opgjort ud fra antal sygedage på arbejdsdage. Omkostningerne i både 2017 og 2018 løb op i ca. 290 mio. kr. på trods af et fald i sygefraværet i samme periode.

En del af omkostningerne til sygefravær kan relateres til forhold i arbejdsmiljøet. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) beregningsmodel peger på, at mindst 1/3 af sygefraværet kan relateres til forhold i arbejdsmiljøet¹³. Såfremt det antages, at NFA's beregningsmodel gælder for Forsvarsministeriets område kan knapt 100 mio. kr. af de 290 mio. kr. relateres til arbejdsmiljøet. Afledte omkostninger, fx erstatninger, tabt arbejdsfortjeneste mv. er ikke medregnet.

¹³ Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, 2003. Sygefravær i et arbejdsmiljøperspektiv.

Tabel 33: Udgifter opgjort på løn ved sygefravær fordelt på funktionsniveauer (afrundet til nærmeste tusind)¹⁴

Kalenderår	2017	2017	2017	2018	2018	2018
Funktionsniveau	Årsværk	Antal sygedage	Omkostninger	Årsværk	Antal sygedage	Omkostninger
C100	2.083	32.937	40.231.000	1.949	31.704,45	39.288.000
C200	944	15.778	21.605.000	977	14.727,22	21.170.000
C300	1.842	17.043	33.190.000	1.992	18.565,32	37.220.000
C400	70	480	1.433.000	72	291,82	925.000
M111	23	39	25.000	29	55,75	28.000
M112	6.263	81.362	99.749.000	6.125	73.993,50	94.611.000
M113	479	3.784	5.359.000	517	4.724,06	6.880.000
M211	120	497	564.000	80	437,19	699.000
M212	1.326	8.663	10.740.000	1.441	8.937,43	12.203.000
M221	1.362	12.444	18.265.000	1.313	12.739,87	19.239.000
M231	1.361	9.954	16.528.000	1.318	8.265,50	14.409.000
M232	228	1.498	2.707.000	231	1.127,62	2.212.000
M310	34	85	101.000	86	200	230.000
M311	120	365	412.000	249	1.196,70	1.433.000
M312	655	3.983	6.432.000	572	3.260,21	5.646.000
M321	1.243	7.458	15.269.000	1.213	6.610,83	14.379.000
M322	343	2.076	4.595.500	347	1.895,39	4.443.000
M331	713	2.724	6.863.000	742	2.900,13	7.756.000
M332	24	66	187.000	24	25	66.000
M401	255	441	1.256.000	246	618,66	1.777.000
M402	93	141	490.000	92	121,75	487.000
M403	2		0	2		-
M404	13		0	13		-
M405	2		0	2		-
M406	2		0	2		-
U112	41	428	693.000	33	235,28	402.000
U212	20	73	111.000	46	174,59	335.000
U221	21	89	128.000	60	259,71	506.000
U231	51	169	244.000	49	631,56	
U232	3	5	0	8	25,25	50.000
U311	7	17	25.000	7	20,78	
U312	97	789	1.393.000	102	906,84	1.786.000
U321	30	146	349.000	51	221,87	583.000
U322	13	5	6.000	14	23	182.000
U331	23	27	67.000	23	77,89	
U332	11	14	34.000	11	55,67	
U401	6	3	10.000	16	126,06	353.000
U402	1		0	2	1	5.000
U403	1		0	1	5	15.000
U404	1		0	1	2	11.000
I alt	19.854	203.582	289.065.000	20.055	195.164,90	289.329.000

¹⁴ Den opgjorte værdi (kapacitetsløn) for en arbejdsdag er udregnet som nettoværdi, dvs. gennemsnitlig årsløn divideret med 1633 timer * 7,4.

BILAG 1: FORKORTELSER I ARBEJDSMILJØREGNSKABET

FMN	Forsvarsministeriet		
FKO	Forsvarskommandoen		
HRN	Hæren	GHR	Gardehusarregimentet
		HEC	Hærens Efterretningscenter
		HKIC	Hærens Kamp- og Ildstøttecenter
		IGR	Ingeniørregimentet
		JDR	Jydske Dragonregiment
		LG	Den Kongelige Livgarde
		TGR	Telegrafregimentet
		TRR	Trænregimentet
		HSGS	Hærens Sergentskole
		IV/HRN	International virksomhed
SVN	Søværnet	1. ESK	1. Eskadre
		2. ESK	2. Eskadre
		OLSF	OPLOG Frederikshavn
		OLSK	OPLOG Korsør
		SOE	Søværnets Overvågningsenhed
		SSK	Søværnets Skoler
FLV	Flyvevåbnet	ACW	Air Control Wing
		AFTC	Air Force Training Center
		ATW	Air Transport Wing
		FW SKR	Fighter Wing Skrydstrup
		HW KAR	Helicopter Wing Karup
		JMTO	Joint Movement and Transportation Organization
SOKOM	Specialoperationskommandoen		
AKO	Arktisk Kommando		
FAK	Forsvarsakademiet		
FSK	Forsvarets Sanitetskommando		
FH	Forsvarets Hovedværksteder		
FE	Forsvarets Efterretningstjeneste		
BRS	Beredskabsstyrelsen	BRSB	BRS Bornholm
		BRSMJ	BRS Midtjylland
		BRSNJ	BRS Nordjylland
		BRSS	BRS Sjælland
		BRSSJ	BRS Sydjylland
FMI	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse		
FPS	Forsvarsministeriets Personalestyrelsen		
FES	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse		
FRS	Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse		
HJV	Hjemmeværnet		
HJK	Hjemmeværnskommandoen		
VETC	Veterancentret		
INTOPS	Internationale Operationer		
INTVIRK	International Virksomhed		